

The background of the entire page is a close-up photograph of several rows of old, thick books stacked on wooden shelves. The spines of the books are visible, showing a textured, aged paper or cloth cover. The lighting is warm, highlighting the texture and color of the books.

Regionaal Historisch Centrum

Groninger
Archieven

2016

2016: de Groninger Archieven aangesloten op het landelijk e-Depot

Digitale archivering is volop in ontwikkeling. In samenwerking met de andere regionaal historische centra in Nederland en het Nationaal Archief hebben de Groninger Archieven in 2016 volop gewerkt aan het landelijke project *Digitale Taken Rijksarchieven* (DTR). Het doel is duurzame toegankelijkheid van alle digitale rijksarchieven. Het landelijk e-Depot, een initiatief van het Nationaal Archief, speelt daarbij een belangrijke rol. Het e-Depot is in eerste instantie bedoeld voor de rijksarchieven, maar andere overheden hebben de mogelijkheid om zich aan te sluiten. Zowel technisch als procesmatig zijn de Groninger Archieven nauw betrokken bij het DTR-project. Daarbij wordt in noordelijk verband samengewerkt met het Drents Archief en het Friese Tresoor.

In juni 2016 werd een nieuwe stap gezet. De Groninger Archieven werden aangesloten op het e-Depot. Begonnen is met het bouwen van een digitaal depot voor Groningen. In eerste instantie voor de archieven van de rijksinstellingen in de provincie. Een in 2016 gestarte pilot met de gemeente Groningen moet de weg vrijmaken voor het aansluiten van de gemeente. We hopen dat de provincie Groningen, andere gemeentes in de provincie en de waterschappen in de provincie Groningen zullen volgen. Voor noordelijke overheden die zich willen aansluiten zal een Noordelijk Servicecentrum worden opgezet. En wie weet komt er in een verdere toekomst ook ruimte in het e-Depot voor particuliere archieven.

De digitale ontwikkeling betekent voor de Groninger Archieven een omslag, een nieuwe manier van werken met voortdurende kennisvernieuwing en kennisdeling. Dit heeft zijn weerslag op het werken en denken in de organisatie.

Maar de organisatie is de komende jaren niet alleen gericht op de digitale ontwikkeling. Het archiefwerk kan gekenschetst worden als 'hybride' waarbij digitaal het geleidelijk zal overnemen van papier. Deze vorm van werken zal nog lang blijven bestaan. We verwachten nog zeker 20 jaar lang papieren archieven in bewaring te zullen krijgen.

Het e-Depot is uit de startblokken en zal uiteindelijk een enorme verbetering van de publieksservice opleveren. Niet alleen omdat de burger thuis zijn informatie kan vinden, maar ook omdat e-Depot de kans geeft het publiek eerder te informeren dan nu met het papieren archief het geval is. De wettelijke termijn voor overbrenging van overheidsarchieven is 20 jaar. Door de technische mogelijkheden kan e-Depot al eerder, bijvoorbeeld na afsluiting van een dossier, de burger openheid van zaken geven.

Collectie

Regelmatig worden nieuwe aanwinsten aan onze collectie toegevoegd. Het aanbod wordt getoetst door de Verwerfingscommissie. Deze commissie bepaalt op basis van een Verwerfingsstatuut welke archieven, documentatie en beeldmateriaal wel of niet worden geaccepteerd.

Archief

In 2016 werd de collectie vergroot met 341 strekkende meter. Het gaat om 172 aanwinsten en betreft voornamelijk particuliere archieven.

De verwervingen waren weer zeer divers. Een aantal in het oog springende particuliere aanwinsten zijn het archief van de Vereniging voor Hoger Landbouwonderwijs, het archief van de familie Schilthuis, de archieven van de hervormde en gereformeerde gemeentes te Appingedam, het archief van Tennisbond het Noorden, het archief van de familie de Savornin Lohman, het archief van Algemene Groninger Studenten Roeivereniging Gyas en het archief van Wijkvereniging Tuinwijk Groningen.

Van de gemeente Groningen ontvingen we in 2016 akten van de burgerlijke stand, archief van het gemeentelijk Waterbedrijf, archief van de Reinigingsdienst en archief van de gemeentelijke Ombudsman.

De omvangrijkste aanwinsten waren: archief van de gemeente Ten Boer (103 m1), hulpkaarten van het kadaster (100 m1), archief van het Bisdom Groningen (36 m1), archief van de Hanzehogeschool (25 m1), archieven verworven via het Veenkoloniaal Museum (15 m1) en archief van de gereformeerde kerk (vrijgemaakt) te Helpman (11 m1).

De overige geregistreerde aanwinsten hadden alle een omvang van minder dan 10 strekkende meter. Vaak bestaan de aanwinsten maar uit een enkel stuk of een enkel deel. Voorbeelden hiervan zijn een register met notulen van vergaderingen van de afdeling Groningen van de Vereniging van land- en tuinbouwonderwijzers en een register met notulen van districts- en kernvergaderingen van de district-loge "Houdt hoog ons doel" van de Orde van Jonge Tempeliers.

In 2016 kwamen 82 toegangen (van zowel overheids- als particuliere archieven) gereed. Ze werden gepubliceerd op www.groningerarchieven.nl. Eind 2016 stonden in totaal 2.570 archieftoegangen online.

De sectie Materiële Zorg verpakte en etiketteerde 378 meter archief in 2016. Dit betreft zowel het verpakken van nieuwe aanwinsten als het herverpakken van oudere archieven.

Beeldcollectie

In 2016 hebben de Groninger Archieven naast archieven ook weer foto's, dia's, prentbriefkaarten en ander beeldmateriaal ontvangen. Het aanbod was zeer divers met een aantal bijzondere zaken zoals een aantal tekeningen uit 1948 van de gevangenis aan de Hereweg, gemaakt door gedetineerden, een fotoalbum waarin een *carte de visite*-foto van fotograaf Tonnis Post uit Winschoten met zijn vrouw en een ingekleurde foto van Godlinze, gemaakt door W.F. Pastoor.

Het gedigitaliseerde deel van de beeldcollectie is te bekijken op www.beeldbankgroningen.nl waarop circa 21.000 kaarten en prenten en ruim 112.000 foto's en prentbriefkaarten worden gepresenteerd. De website is een samenwerking met gemeentes, historische verenigingen, waterschappen en musea.

Bibliotheek

In 2016 werden 763 boeken, 473 tijdschriften en 635 artikelen toegevoegd aan de bibliotheek. Op 31 december beschikte de bibliotheek over 63.639 boeken, 25.525 tijdschriften en 22.300 artikelen.

Ook werden in 2016 500 digitale documenten toegevoegd aan de collectie.

Een bijzondere aanwinst is een belangrijke aanvulling op de serie *Ostfrieslands Ortssippenbücher*. Deze boeken worden vaak gebruikt door familieonderzoekers. Vooral in de 17e en 18e eeuw waren er diverse familierelaties over en weer van de grens.

Publiek

De publieksactiviteiten kenmerken zich door een grote variatie. Zowel qua soort activiteit als thema. Er wordt daarbij zo veel mogelijk ingehaakt op actuele onderwerpen. Met de activiteiten, zoals lezingen, workshops, cursussen, presentaties, tentoonstellingen en educatieve programma's, brengen wij de collectie van de Groninger Archieven en de geschiedenis van Groningen onder de aandacht. Het heeft daarbij altijd onze voorkeur om samen te werken met andere partijen.

In 2016 kwamen bijna 6.200 bezoekers voor de verschillende activiteiten naar de Groninger Archieven. De hoogtepunten waren de Dag van de Groninger Geschiedenis met circa 3.000 bezoekers en de Dag van de Grunneger Toal met 1.250 bezoekers.

De lezingen trokken 1.465 belangstellenden en de overige presentaties 300.

De workshops pandenonderzoek waren opnieuw een succes. De belangstelling voor gebouwen en de eigen woonomgeving groeit. Deelnemers van de workshop krijgen uitleg over mogelijk onderzoek en de bronnen die ze kunnen raadplegen. Vervolgens kan men aan de hand van het klaargelegde bouwdoos onderzoek doen naar de geschiedenis van het gekozen pand.

In 2016 werd de workshop 8 keer georganiseerd met in totaal 128 deelnemers.

Bijna 1.700 leerlingen van het basis-, middelbaar, hoger en wetenschappelijk onderwijs kwamen in 2016 naar de Groninger Archieven. In de provincie werden voor 400 leerlingen activiteiten georganiseerd.

Een jaarlijks educatief hoogtepunt is het project *Tweede Wereldoorlog dichterbij in Groningen* voor basisscholen. Het project werd in 2016 tevens gepresenteerd in de gemeente Pekela. In totaal namen 965 kinderen aan het project deel.

In 2016 kwamen 580 leerlingen van middelbare scholen naar de Groninger Archieven. Zij namen aan diverse projecten deel.

De studenten Geschiedenis van de Rijksuniversiteit Groningen komen jaarlijks (360 in 2016) in verschillende groepen naar de Groninger Archieven. Zij krijgen college van archiefmedewerkers en doen onderzoek in de collectie.

Aantallen publieksactiviteiten

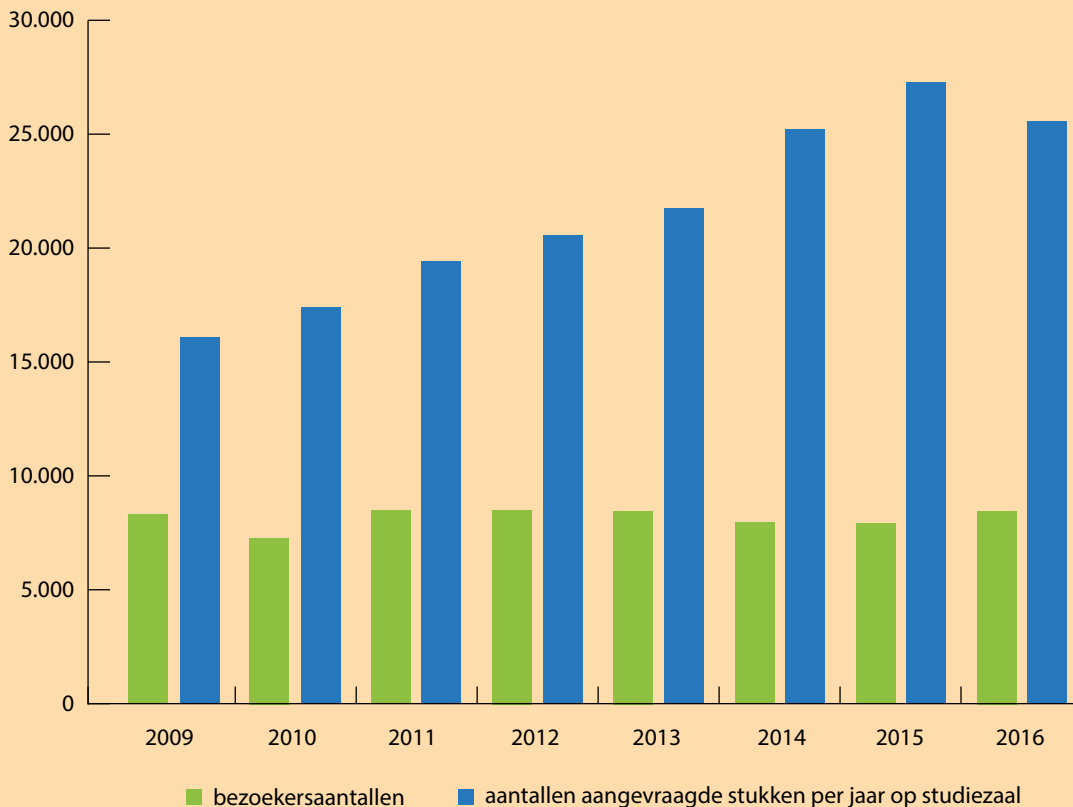
Lezingen	14
Presentaties en ontvangsten	9
Gastcolleges	2
Workshops en cursussen	10
Historische wandelingen met schoolgroepen	2
Tentoonstellingen in de hal	6

Bezoek en onderzoek: studiezaal en internet

In 2016 werd de studiezaal van de Groninger Archieven 8.499 keer bezocht. Een stijging van 550 ten opzichte van 2015. Door de toename van het digitaal aanbod zou men verwachten dat de behoefte aan het meer tijdrovende 'fysieke' aanbod kleiner zou worden. Maar het bezoekersaantal is redelijk stabiel de laatste jaren zoals uit onderstaand overzicht blijkt.

Door het gebruik van de websites door een nieuwe groep belangstellenden groeit mogelijk de belangstelling voor de Groninger Archieven en derhalve ook voor de papieren archieven. De vraag naar het papieren materiaal blijft ook bestaan omdat er de laatste jaren minder documenten worden gedigitaliseerd. Alleen landelijk is er een groot digitaliseringsproject van de Rijksoverheid waarbij alle 19e-eeuwse notariële archieven worden gescand. Dat materiaal was echter nog niet beschikbaar in 2016.

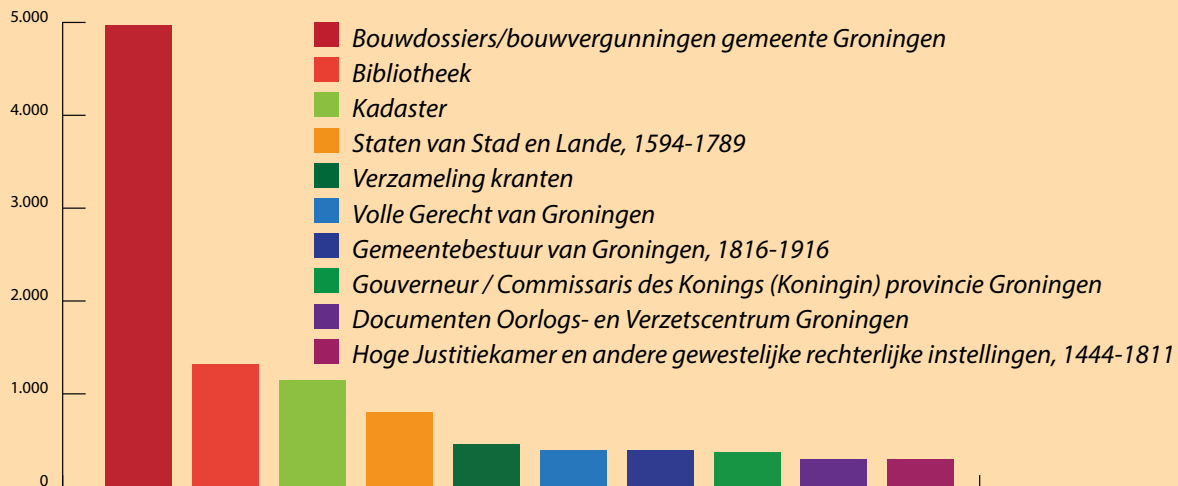
Het aantal aangevraagde stukken bedroeg in 2016 25.576, een lichte daling vergeleken met 2015. De stijging vanaf 2013 was een rechtstreeks gevolg van het feit dat de inzage in bouwvergunningen zich verplaatste van het gemeentelijk Loket Bouwen en Wonen naar de Groninger Archieven.

Wat wordt door onze archiefonderzoekers het meest onderzocht?

De onderzoekers werken op twee manieren: het aanvragen van stukken op studiezaal en het raadplegen van inventarissen op www.groningerarchieven.nl. Op basis daarvan komen we tot twee overzichten.

Meest aangevraagde stukken uit archieven op studiezaal 2016

Meest geraadpleegde archieven op www.groningerarchieven.nl in 2016

De archieftoegangen op www.groningerarchieven.nl werden 2.592.129 keer geraadpleegd. De 'top tien' maakt met 1.169.473 raadplegingen ruim 45% uit van het totaal. Er waren 3.837.334 pageviews op www.groningerarchieven.nl.

De meeste bezoekers van de Groninger Archieven, zowel fysiek als digitaal, zijn geïnteresseerd in familiegeschiedenis. Zij zoeken vooral in de aktes van de burgerlijke stand. Alle persoonsgerelateerde documenten worden aangeboden op www.allegroningers.nl.

Evenals in voorgaande jaren werden in 2016 de bouwvergunningen en bouwdossiers van de gemeente Groningen het meest aangevraagd in de studiezaal en op www.groningerarchieven.nl. De Groninger Archieven hebben zich daarmee ontwikkeld tot een belangrijke servicebalie voor de burgers van de stad en voeren daarmee een deel van de informatievoorziening van de gemeente uit.

Opvallend is dat elk jaar de collectie van het Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen één van de tien meest geraadpleegde collecties is. De belangstelling voor de Tweede Wereldoorlog is groter dan ooit.

Naast de belangrijkste archieven van de provincie en de stad worden ook de kranten nog vaak aangevraagd, ondanks dat een groot deel daarvan doorzoekbaar is op www.delpher.nl.

Internet

De digitale bezoekersaantallen van de Groninger Archieven zijn in 2016 afgenomen. Twee van de drie van onze belangrijkste websites trokken minder bezoekers dan in de jaren 2013 t/m 2015. Misschien is het een algemene trend dat na jaren van explosieve groei de aandacht stagneert of zelfs terug loopt.

De verminderde aandacht voor www.beeldbankgroningen.nl is opvallend. Onderzoek wees uit dat de vindbaarheid via Google ingrijpend was verslechterd. In de loop van het jaar kon de positie van de website, na het nemen van maatregelen, worden hersteld.

www.groningerarchieven.nl is toe aan een nieuwe versie. Nog meer gericht op het zoeken en vinden van informatie. In de eerste helft van 2017 zal de website volledig worden vernieuwd.

www.allegroningers.nl blijft goed bezocht. De website werd in 2016 517.037 keer bezocht door 134.931 mensen die informatie zochten over hun familie. Genealogisch onderzoek blijft onverminderd populair. Internet is zonder grenzen en geeft wereldwijd de mogelijkheid om www.allegroningers.nl te bezoeken. 55.832 bezoeken kwamen niet uit Nederland. Vooral vanuit de VS werd gezocht op de site. Maar liefst meer dan 22.000 keer en dan voornamelijk uit de staten Michigan, Utah en Californië. Na de VS werd vooral gezocht vanuit Duitsland (8.300), Canada (4.600), Australië (3.700) en Rusland (2.700). In landen als de VS, Canada en Australië wordt nog veel gezocht door de families van Nederlandse emigranten. Rusland is een vreemde eend in de bijt. Daar werd vooral gezocht in Sint-Petersburg en de Baltische staten.

Bezoekers en bezoeken	2013	2014	2015	2016
www.groningerarchieven.nl				
bezoekers	115.600	119.650	118.750	102.100
bezoeken	198.650	196.700	196.850	177.500
www.allegroningers.nl				
bezoekers	115.000	97.000	102.800	134.931
bezoeken	498.000	430.500	434.850	517.037
www.beeldbankgroningen.nl				
bezoekers	113.400	113.700	117.200	59.399
bezoeken	175.000	174.500	174.650	107.754

Publiciteit

De Groninger Archieven maken gebruik van een zo volledig mogelijke mediamix. De sociale media, vooral Twitter en Facebook, hebben hierin sterk de overhand gekregen. Belangstellenden zoeken eerst informatie op internet en de sociale media. Daar wordt niet alleen informatie gedeeld, maar kan ook worden gereageerd. De informatie is direct en actueel. Vanuit de sociale media wordt doorverwezen naar de websites en naar de klassieke media en publicaties.

	2013	2014	2015	2016	
Digitale nieuwsbrief	1.054	1.343	1.186	1.460	abonnees
Facebook	618	1.045	1.786	2.776	likes
Twitter	1.273	1.650	1.966	2.223	followers
Instagram	----	----	115	225	followers

Overige kengetallen

Organisatie

- In 2016 waren 112 medewerkers verbonden aan de Groninger Archieven.
- Overzicht medewerkers:

• in dienst	42
• detachering gem. Groningen	8
• Noorderbrug	20
• uitzendkrachten	4
• stagiairs	5
• vrijwilligers	33

De formatie van de Groninger Archieven (vaste en tijdelijke medewerkers) was 34 fte op 31 december 2016.

De Groninger Archieven hechten veel waarde aan het bieden van kansen op werk voor mensen die minder gemakkelijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt.

Publicaties

- 4 afleveringen *Lutje FEITH*
- Magazijn *Dag van de Groninger Geschiedenis 2016*
- 4 afleveringen van het tijdschrift *Stad & Lande*
- *Historisch Jaarboek Groningen 2016*
- *We Want More! – Popcultuur in Groningen*. Peter van der Heide, e.a.
- 22 digitale nieuwsbrieven

Colofon

RHC Groninger Archieven
Cascadeplein 4
9726 AD Groningen

Redactie: Eddy de Jonge
Harma Rozema-Woldhuis

Opmaak: Richard Bos, Wergea

Fotografie: Marij Kloosterhof

Fotocollage: Blz. 9 *van links naar rechts, van boven naar beneden:*

- Loonwerkers, provincie Groningen, ca. 1960. Foto K.H. Smit, collectie RHC Groninger Archieven (818_19554)
- Leraar Cornelis Pieter de Wit, Groningen, 1923. Fotograaf onbekend, GrA (2138_6094)
- Timmerman, Groningen, 1961. Foto E. Folkers, GrA (1785_20780)
- Straatvegers, Groningen, 1951. Foto Fotobedrijf Piet Boonstra, GrA (2248_1621)
- Sociaal werkster, Groningen, ca. 1948. Fotograaf onbekend, GrA (1327_1137_14)
- Baker Weduwe Kruize, Wedderheide, 1916. Foto T. Post, GrA (818_22272)
- Lantaarnopsteker J. Oosterhuis, Groningen, ca. 1935. Fotograaf onbekend, GrA (1785_7417)
- Postbode Albert Hansma, Kropswolde, 1903. Foto H.J.L. Kloosterhuis, GrA (818_20712)

